

**VOORTGEZET ONDERWIJS
RESPECT OR NO RESPECT,
IS THAT THE QUESTION?**

INTRODUCTIEPAGINA

• Algemene informatie

Beste docent,

Voor u ligt de toolkit die RADAR voor u heeft ontworpen. Vanuit de resultaten van de Diverscity-meter is deze toolkit voor u geselecteerd. Deze toolkit is bedoeld om u te ondersteunen bij het bespreekbaar maken van weerstand, respect en discriminatie. In deze toolkit vindt u 2 oefeningen die u zelf kunt uitvoeren in de klas.

Uit onderzoeken blijkt tussen de 6 en 10% van de jongeren in Nederland een andere seksuele geaardheid of genderidentiteit heeft. Kortom iedereen krijgt in zijn of haar leven te maken met mensen met een andere geaardheid of genderidentiteit. Hoewel er veel verbeterd is in de maatschappelijke acceptatie van lesbiennes, homo's, biseksuelen en transgenders (LHBT), zijn er nog steeds veel mensen die homoseksualiteit als problematisch beschouwen. LHBT-ers ervaren nog steeds pesterijen, intimidatie en zelfs geweld. De negatieve houding hangt volgens het Sociaal Cultureel Planbureau samen met factoren zoals leeftijd (jongeren zijn minder tolerant), sekse (mannen hebben er meer moeite mee), religieuze opvattingen, ontbreken van een openlijke LHBT-er in de eigen sociale omgeving (onbekend maakt onbemind) en gehechtheid aan traditionele rolpatronen. Heteroseksualiteit is de norm in de samenleving. Dit kan leiden tot stress bij LHBT-ers en tot problemen met zelfacceptatie.

Eenzijds kan men dit probleem oplossen door de LHBT-ers meer te beschermen en individueel sterker te maken. Anderzijds is het zeer raadzaam om juist de niet LHBT-jongeren te leren hoe om te gaan met deze diversiteit. Deze toolkit geeft u de handvatten om het onderwerp als een integraal onderdeel van het leven te behandelen. Daarnaast is er het voordeel van de toolkit dat u zonder al te veel moeite deze ook kunt gebruiken voor het bespreken van andere maatschappelijke problemen. U hoeft alleen het onderwerp van seksuele diversiteit te vervangen door het door u gewenste onderwerp. Er zit een voordeel in een vergelijking trekken tussen diverse discriminatiegronden (seksuele geaardheid, etniciteit, ras, handicap, etc.) omdat de leerlingen dan kunnen ontdekken dat het effect van uitsluiting ongeacht de discriminatiegrond eigenlijk altijd hetzelfde is. De pijn, verdriet, angst en woede zijn overeenkomstig ook al is de grond anders. Hierin ligt mogelijk een optie om groepen die normaal elkaar nogal willen uitsluiten dicht bij elkaar te kunnen brengen door hun overeenkomstige ervaringen te kunnen delen.

Om het voor u als docent makkelijker te maken het onderwerp van seksuele diversiteit te bespreken is deze toolkit ontwikkeld door RADAR in opdracht van de Gemeente Rotterdam. Voor meer vragen of informatie, kunt u contact opnemen met diverscity010@radar.nl of 010 – 411 39 11.

• Info toolkit:

RESPECT OR NO RESPECT, IS THAT THE QUESTION?

DOELSTELLING	- Processen bij weerstand laten ervaren en inzichtelijk maken; daarmee omgaan met weerstand vergemakkelijken.- Leerlingen kunnen verwoorden wat respect is en wat een open discussie inhoudt.- Leerlingen zijn instaat om een open discussie met elkaar aan te gaan waarin respect en discriminatie centraal staan.

BESCHRIJVING

Deze toolkit bestaat uit 2 oefeningen.

De eerste oefening is een korte oefening waarin de leerlingen kunnen zien dat het veranderen van gedrag bijna altijd op weerstand stuit. Maar ze zien ook wat nodig is om gedragsveranderingen wel te laten lukken als men kan inspelen op de behoefte die achter de weerstand ligt.

De tweede oefening is een groepsgesprek waarbij de nadruk ligt op respect. Samen gaat u met de leerlingen op onderzoek om te komen tot wat respect is, waardoor het verzwakt of versterkt kan worden. Hierna wordt een brug gemaakt naar de onderwerpen vooroordelen en discriminatie. Beide onderwerpen spelen op dit moment een nogal prominente rol in het maatschappelijk debat, iets wat leerlingen ook niet zal ontgaan.

TIJDSINVESTERING

Deze toolkit duurt 50 minuten.

INHOUD TOOLKIT

Oefening 1		4 WETTEN VAN WEERSTAND
DOEL:		
processen bij weerstand laten ervaren en inzichtelijk maken; daarmee omgaan met weerstand vergemakkelijken.		
DOELGROEP:		
deelnemers; deze oefening is geschikt voor iedereen		
TIJDSDUUR:		
10 minuten		
BENODIGDHEDEN:		
stopwatch, klok of horloge met secondewijzer of telefoon waarmee je seconden kunt bijhouden.		
STAP	ACTIE DOCENT	
1	<p>Kondig aan dat je een korte oefening gaat doen zonder daarbij te vertellen waarover die gaat. Vraag iedereen om te gaan staan en vertel dat je zo een opdracht gaat geven die 1 minuut duurt. De opdracht is:</p> <p>Verander 10 dingen aan je uiterlijk in 1 minuut en de tijd gaat nu in.</p> <p>Hou de tijd bij en geef na een halve minuut en 10 seconden aan hoeveel tijd ze nog hebben.</p> <p>Als de minuut voorbij is, bespreek je nog niet na en vertel je dat er nog een korte opdracht achteraan komt. Dan geef je de opdracht:</p> <p>Verander 10 dingen aan je uiterlijk in 1 minuut en de tijd gaat nu in.</p> <p>Hou de tijd bij en geef na een halve minuut en 10 seconden aan hoeveel tijd ze nog hebben.</p> <p>Herhaal, indien nodig, de opdracht nog een keer.</p>	
2	Vraag na afloop wat ze zoal hebben ervaren tijdens de oefening en schrijf de uitspraken op flipover.	
3	<p>Vertel dat de ervaringen van de deelnemers zijn samen te vatten in de 4 wetten van verandering:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kan niet 2. Eraf in plaats van erbij 3. Alleen 4. Terug naar het oude. <p>Toelichting bij de 4 wetten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bij veranderingen waarmee je geconfronteerd wordt en waarbij een gedragsverandering van je wordt gevraagd, ben je geneigd om te denken dat dat onmogelijk/te moeilijk is (gebruik hiervoor uitspraken die deelnemers hebben gedaan). 	

	<p>2. Je ziet bij veranderingen vooral wat je verliest, veel meer dan wat het je brengt. Dit is in de oefening te zien aan de neiging om vooral dingen af (horloges, kettingen, bril, riem, sjaal enz.) en uit (schoenen) te doen, veel meer dan dingen te zoeken die je op of aan kunt doen.</p> <p>3. Je hebt vaak het idee dat je er alleen voor staat en bent niet geneigd om steun te zoeken bij anderen die in hetzelfde schuitje zitten. In de oefening uit zich dat in het alleen bezig zijn, terwijl ze snel veel zouden kunnen veranderen als ze samen zouden werken.</p> <p>4. Terug naar het oude: de neiging is altijd om terug te vallen in oude gedragspatronen. In de oefening uit zich dit in het tweede deel van de opdracht waarbij vrijwel iedereen de veranderingen uit het eerste deel ongedaan maakt.</p> <p>Dit zijn natuurlijke, menselijke processen die vrijwel iedereen heeft. Deze uiten zich in weerstand tegen de verandering. Weerstand wordt vaak als iets negatiefs gezien dat bestreden moet worden. Maar je kunt het ook anders benaderen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - weerstand is nodig om niet ziek te worden - weerstand is nodig om energie op te wekken (dynamo) - in het woord weerstand zit 'weer gaan staan' - het is een natuurlijk proces <p>Én: WEERSTAND IS ALTIJD EEN UITING VAN EEN BEHOEFTE De kunst is om bij weerstand op zoek te gaan naar de behoefte die daaronder ligt. Bij veranderingen is het belangrijk om rekening te houden met die behoeften.</p>
4	Evt. vragen naar voorbeelden die deelnemers herkennen in hun eigen omgeving.

Oefening 2 GROEPSGESPREK RESPECT/VOOROORDELEN/DISCRIMINATIE

Doel:

leerlingen kunnen verwoorden wat respect is en wat een open discussie inhoudt. Zij zijn instaat om een open discussie met elkaar aan te gaan waarin respect en discriminatie centraal staan.

Tijdsduur:

50 minuten

Doelgroep:

Vanaf 12 jaar

Stap	Actie docent
1	<p>Inleiding:</p> <p>Het is de bedoeling om met deze oefening zoveel mogelijk proberen aan te sluiten op de belevingswereld van de jongeren.</p> <p><i>'Een van de onderwerpen die jongeren op die leeftijd zeer bezig houdt is respect. Dit onderwerp komt tot nu toe vaak naar voren in individuele gesprekken met jongeren. Het is een gevoel waar zij behoefte aan hebben, maar tegelijkertijd ook vaak het onderwerp waar zij als groep op worden afgerekend door de maatschappij. Voor de meeste jongeren is het moeilijk uit te leggen wat respect is. Toch wordt respect gebruikt om andere mensen te mogen discrimineren door de jongeren.'</i></p> <p>De docent gebruikt zoveel mogelijk spiegelen als methode om de discussie te leiden, waarbij hij niet alleen spiegelt naar de persoon die iets gezegd heeft, maar ook naar de andere deelnemers om hun een reactie uit te lokken.</p>
2	<p>De docent opent de discussie met onderstaande vragen om zo toch duidelijk te krijgen wat respect voor de deelnemers is en betekent. Overigens de vragen kunnen in willekeurige volgorde worden gesteld (vaak is een vraag als wat is respect moeilijker te beantwoorden dan de vraag of je respect kunt verliezen en zo ja, wat verlies je dan?).</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>'Wat is respect?'</i> - <i>'Wat betekent respect voor jou?'</i> - <i>'Hoe kan je respect verliezen?'</i> - <i>'Hoe kan je respect krijgen of verdienen?'</i>
3	<p>Start als bruggetje van respect naar vooroordelen een discussie met de volgende vraag: <i>'Voor wie heb je geen respect en waarom niet?'</i></p> <p>Doel: Duidelijk maken waarom je voor sommige mensen geen respect hebt of wil hebben? Op basis waarvan weet je dingen over hen? Basis: vooroordelen.</p>
4	<p>Verdere vragen die je hierna kunt stellen zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Wat zijn vooroordelen?</i> <i>(Vooroordelen zijn meningen die niet op feiten zijn gebaseerd. Het is vaak het 'over één kam scheren' van mensen in een bepaalde groep.)</i> 2. <i>Waarom hebben mensen vooroordelen?</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Het is gemakkelijk om vooroordelen te hebben.</i> - <i>Het maakt de wereld overzichtelijk.</i> - <i>Je weet niet alles van iedereen.</i> - <i>Napraten van anderen (overnemen van meningen van anderen)</i> - <i>Beïnvloeding door anderen.</i> - <i>Beïnvloeding door de media (televisie, radio, internet, tijdschriften / kranten).</i>
5	<p>Hierna wordt de discussie omgezet naar discriminatie. In dit onderdeel gaat het met name om de eigen ervaringen van de deelnemers met discriminatie. Vragen die hierbij gesteld kunnen worden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Wat doet discriminatie met jezelf, voel je je minder, ben je boos of laat het je koud?</i> - <i>Weerhoudt discriminatie je van het doen van bepaalde activiteiten?</i> - <i>Doe je bepaalde dingen anders uit angst voor discriminatie of juist omdat je gediscrimineerd wordt?</i> - <i>Kun je iets doen tegen discrimineren, zo ja wat?</i>
6	<p>Komt de groep niet op gang, dan kan je eerst wat algemene vragen stellen over discriminatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>'Wat is discriminatie?' (Mensen anders behandelen, van uitsluiten of pesten tot veel ergere dingen, omdat ze wegens geslacht, ras, religie of seksuele voorkeur anders zijn.)</i> - <i>'Noem eens meer gronden waarop mensen discrimineren?'</i> - <i>'Wat zijn de uitingen van discriminatie?'</i> - <i>'Waarom denk je dat mensen discrimineren?'</i> - <i>'Kunnen vooroordelen discriminatie veroorzaken?'</i>
7	<p>Afronding discussie: De docent vat de discussie kort samen en toetst in hoeverre de mening van de deelnemers nog overeen komt met het begin van de discussie.</p>

NABLAD

• Colofon

Copyright tekst Stichting RADAR, 2016

Niet uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm en op welke wijze dan ook, zonder bronvermelding.

Tekst en ontwikkeling van de toolkits: Lavern Muller
Rob Stoop

Stichting RADAR
Grotekerkplein 5
3011 GC Rotterdam
010 – 411 39 11

Hopelijk heeft u aan de hand van deze toolkit een goed gesprek met uw leerlingen gehad over weerstand, respect en discriminatie. En zijn een aantal van hun mogelijke vooroordelen weggenomen. Het is belangrijk om kinderen reeds vanaf jonge leeftijd te laten kennis maken met (seksuele) diversiteit.

Mocht u geïnteresseerd zijn in nog meer toolkits, dan kunt u deze vinden via <http://diverscity010.nl/toolkits/>

